

=====

INNOVATSION TA'LIM MUHITIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QITUVCHILARINING BILIMINI BAHOLASH PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA.

Sobirova Marjona Shavkat qizi

Toshkent ijtimoiy innovatsiya universiteti Pedagogika va psixologiya kafedrasida o'qituvchisi

Telfon raqami: +998975567071

Abduraxmanova Mahliyo Xudray qizi

Toshkent ijtimoiy innovatsiya universiteti Boshlang'ich ta'lim 2-kurs talabasi

Telefon raqami: +998882386006

**MAQOLA
MALUMOTI**

ANNOTATSIYA:

**MAQOLA
TARIXI:**

*Received: 07.06.2026
Revised: 08.06.2026
Accepted: 09.06.2026*

KALIT SO'ZLAR:

innovatsion ta'lim muhiti, baholash, pedagogik muammo, boshlang'ich sinf o'qituvchisi, kompetensiyaviy yondashuv.

Mazkur maqolada innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining bilimni baholash masalasi pedagogik muammo sifatida

ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida baholash faqat nazorat vositasi emas, balki talabaning kasbiy rivojlanishini ta'minlovchi muhim pedagogik mexanizm sifatida qaraladi. Maqolada innovatsion yondashuvlar, baholash mezonlari, mavjud muammolar hamda ularni bartaraf etish yo'llari yoritilgan.

KIRISH.

Ta'lim tizimining rivojlanishi jamiyat taraqqiyoti bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bugungi globalashuv va raqamlashtirish sharoitida ta'limga qo'yiladigan talablar tubdan o'zgarmoqda. Ayniqsa, pedagog kadrlarni tayyorlash jarayonida innovatsion yondashuvlar, zamonaviy texnologiyalar va yangi pedagogik konsepsiyalar muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining bilimni baholash masalasi alohida dolzarblik kasb etadi.

Boshlang'ich ta'lim — uzluksiz ta'lim tizimining poydevori bo'lib, bu bosqichda faoliyat yurituvchi o'qituvchining bilim darajasi, pedagogik mahorati va innovatsion kompetensiyasi kelajak avlodning intellektual rivojiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, ularni tayyorlash jarayonida bilimni baholashning samarali, adolatli va rivojlantiruvchi tizimini shakllantirish pedagogik muammo sifatida qaralmoqda.

Innovatsion ta'lim muhiti va uning pedagogik ahamiyati

Innovatsion ta'lim muhiti deganda, ta'lim jarayonida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interfaol metodlar, shaxsga yo'naltirilgan va kompetensiyaviy yondashuvlar asosida tashkil etilgan o'quv muhit tushuniladi. Bunday muhitda talaba ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida namoyon bo'ladi.

Innovatsion ta'lim muhitining asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

o'quv jarayonining moslashuvchanligi va ochiqligi;

mustaqil ta'lim va ijodiy faoliyatni qo'llab-quvvatlash;

raqamli platformalar va elektron resurslardan foydalanish;

doimiy refleksiya va o'z-o'zini rivojlantirishga yo'naltirilganlik.

Mazkur muhitda baholash tizimi ham an'anaviy yondashuvdan voz kechib, talabaning shaxsiy va kasbiy rivojlanishini ta'minlashga xizmat qilishi lozim.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy bilimlari mazmuni

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining bilimlari ko'p qirrali bo'lib, ular quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi:

pedagogik va psixologik bilimlar;

fan asoslariga oid bilimlar;

metodik tayyorgarlik;

axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalari;

innovatsion va ijodiy faoliyatga tayyorlik.

Shu bois, ularning bilimni baholash jarayonida faqat nazariy bilimlar emas, balki amaliy kompetensiyalarni ham hisobga olish zarur.

Innovatsion ta'lim muhitida bilimni baholashning o'ziga xos jihatlari

Innovatsion ta'lim muhitida bilimni baholash quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

shaffoflik va adolatlilik;

uzluksizlik va tizimlilik;

rivojlantiruvchi xarakter; va individuallashtirish.

Bu jarayonda formatif baholash, diagnostik baholash, o'zaro baholash va o'z-o'zini baholash kabi usullar keng qo'llaniladi. Elektron portfel, loyihaviy ishlar, keys-stadiylar va taqdimotlar baholashning samarali vositalari hisoblanadi.

Bilimni baholash jarayonida yuzaga kelayotgan pedagogik muammolar.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, innovatsion ta'lim muhitida bilimni baholashda bir qator muammolar mavjud:

- baholash mezonlarining yetarli darajada ishlab chiqilmaganligi;
- baholashda subyektivlikning mavjudligi;
- o'qituvchilarning baholash kompetensiyasining pastligi;
- raqamli baholash vositalaridan foydalanishdagi metodik qiyinchiliklar;
- talabalarda baholash natijalariga nisbatan psixologik qarshilik.

Mazkur muammolar baholash jarayonining samaradorligini pasaytiradi va ta'lim sifati rivojiga to'sqinlik qiladi.

Pedagogik muammoni bartaraf etish yo'llari

Innovatsion ta'lim muhitida bilimni baholash bilan bog'liq pedagogik muammoni hal etish uchun quyidagi yo'nalishlar muhim hisoblanadi:

- kompetensiyaviy baholash tizimini joriy etish;
- an'anaviy va innovatsion baholash usullarini uyg'unlashtirish;
- pedagog kadrlarning baholash sohasidagi malakasini oshirish;
- raqamli baholash platformalaridan samarali foydalanish;
- talabalarda refleksiya va mustaqil tahlil ko'nikmalarini rivojlantirish.

Amaliy tajriba va tahliliy yondashuvlar.

Innovatsion ta'lim muhitida bilimni baholash samaradorligini oshirishda amaliy tajribaning o'rni beqiyosdir. Oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari bilan olib borilayotgan pedagogik kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, baholash jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etish talabalar faolligi va mas'uliyatini oshiradi. Jumladan, loyihaviy faoliyat asosida baholash, amaliy mashg'ulotlarda pedagogik vaziyatlarni modellashtirish, elektron portfel yuritish talabalarning kasbiy o'sishini ta'minlaydi.

Elektron portfel orqali baholash jarayonida talabaning o'zlashtirish dinamikasi, mustaqil ishlari, ijodiy yondashuvi va reflektiv fikrlari muntazam tahlil qilinadi. Bu esa baholashning shaffofligini ta'minlab, subyektivlikni kamaytiradi. Shuningdek, o'zaro

baholash usulidan foydalanish talabalarda tanqidiy fikrlash va hamkorlik ko'nikmalarini shakllantiradi.

Zamonaviy baholash texnologiyalari pedagogik jarayonning ajralmas qismi sifatida ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Raqamli testlar, interfaol topshiriqlar, onlayn monitoring tizimlari bilimni tezkor va aniq baholash imkonini beradi. Shu bilan birga,

ushbu texnologiyalar talabalar uchun o'z bilim darajasini mustaqil tahlil qilish imkoniyatini yaratadi.

Innovatsion baholash texnologiyalarining pedagogik samaradorligi quyidagi jihatlar bilan belgilanadi:

ta'lim jarayonining individuallashtirilishi;
bilimlarni real pedagogik vaziyatlarda qo'llay olish qobiliyatining rivojlanishi;
motivatsiyaning oshishi;
o'qituvchi va talaba o'rtasida samarali teskari aloqaning shakllanishi.

Baholash jarayonining psixologik-pedagogik jihatlari

Bilimni baholash jarayoni talabaning psixologik holatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Innovatsion ta'lim muhitida baholash stress manbai emas, balki rivojlanishga undovchi omil sifatida qaralishi lozim. Shu sababli, baholashda qo'llaniladigan metod va vositalar talabaning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda tanlanishi muhim.

Rivojlantiruvchi baholash talabalarda o'ziga ishonchni oshiradi, muvaffaqiyatga erishish motivatsiyasini kuchaytiradi hamda kasbiy o'zini anglash jarayonini tezlashtiradi. Bu esa bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kelajakdagi pedagogik faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining bilimini baholash ko'p qirrali va murakkab pedagogik muammo hisoblanadi. Baholash tizimi an'anaviy nazorat vositasi sifatida emas, balki bo'lajak pedagogning kasbiy kompetensiyasini shakllantiruvchi, uning ijodiy va innovatsion salohiyatini rivojlantiruvchi mexanizm sifatida tashkil etilishi zarur. Ilmiy asoslangan, kompetensiyaviy yondashuvga tayangan baholash tizimi boshlang'ich ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. – Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim sohasiga oid qaror va farmonlari. – Toshkent.
3. Muslimov N.A. Pedagogik kompetensiya va innovatsion faoliyat. – Toshkent.
4. Tolipov O'., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent.
5. Saidahmedov N.S. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent.
6. Xodjayev B.X. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi. – Toshkent.
7. Abduqodirov A.A. Raqamli pedagogika asoslari. – Toshkent.